raadsvoorstel

Agendapunt 2022, nr. IX-pm
Zaaknummer 2105644
Te behandelen door W.T. Wassink

Onderwerp: Klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda 2022-2027 Gemeente Winterswijk

Aan de raad,

Inleiding

Het klimaat verandert
Het klimaat verandert, waardoor het weerbeeld extremer wordt. Wanneer het regent kan er in korte tijd veel water vallen, met kans op wateroverlast in gebouwen, hinder voor het verkeer en onbereikbare buurten en bedrijven. Bijvoorbeeld de wateroverlast bij het Weurden/Dingstraat in juni 2021 waarbij de straten en sommige winkels deels onderliepen en de wegen niet meer begaanbaar waren.
Daarnaast worden we geconfronteerd met langere perioden van droogte. Dat kan onder andere leiden tot schade aan tuinen en groenstroken, een hoger risico op natuurbranden, drinkwatertekorten en een sproeiverbod voor de landbouw en particulieren. We zien in onze gemeente dat bepaalde bomen afsterven door langdurige droogte of dat er een hoge kans op een natuurbrand ontstaat, zoals in juli 2019 toen 25 hectare graanakker afbrandde aan de Vreehorstweg.
De zomers worden heter waardoor met name in versteende wijken hittestress optreedt. Dit raakt in de gemeente vooral ouderen en andere kwetsbaren. Ook de centrum ondernemers zien hun klanten en de omzet teruglopen op deze hete dagen doordat er weinig schaduw en koelte is in de winkelstraten.

DeltaPlan Ruimtelijke Adaptatie
Het DeltaPlan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) is een gezamenlijk, nationaal plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk om Nederland in 2050 waterrobuust en klimaatbestendig te hebben ingericht. Het DeltaPlan versnelt en intensiveert de aanpak van wateroverlast, hittestress, droogte en overstromingen. De aanpak bestaat uit het aanpassen (adaptatie) van de omgeving aan klimaatverandering door maatregelen in de ruimtelijke inrichting. Van alle gemeenten wordt hierin een bijdrage verwacht.

Klimaatadaptatie in Winterswijk
De kwetsbaarheden van klimaatverandering hebben wij in beeld gebracht met stresstesten (zie ook https://weetvanwater.nl/klimaatatlas). Door deze stresstesten konden de grootste knelpunten en risico's in onze gemeente op het gebied van wateroverlast, hitte en droogte worden vastgesteld. Dit is in samenwerking met diverse partijen zoals inwoners, bedrijven, de Woonplaats, het waterschap, GGD, VNOG en GHOR uitgevoerd, geprioriteerd en beschreven in de uitvoeringsagenda.

Focus op stedelijk gebied
De opgave om klimaatbestendig te worden geldt nadrukkelijk voor zowel voor het stedelijk gebied als voor het buitengebied met zijn fraaie landschappen en vier Natura 2000-gebieden. Maar doordat stedelijke en buitengebieden verschillen voor wat onder andere de ruimtelijke inrichting en het ruimtegebruik betreft, verschillen ook de maatregelen om klimaatbestendig te worden. De klimaatmaatregelen voor het buitengebied worden daarom meegenomen in de Gebiedsaanpak Vitaal Platteland Winterswijk.

Voorstel
1. De klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda 2022-2027 vast te stellen.

2. De betreffende budgetten voor de uitvoeringsagenda 2022 – 2027 vast te stellen.

Relatie met (huidig) beleid
De Groenstructuurvisie bebouwde kom Winterswijk wordt gelijktijdig met de klimaatadaptatie strategie en uitvoeringsagenda voor vaststelling aangeboden. De groenstructuurvisie bevat uitgebreide analyses op buurtniveau met de daarbij behorende maatregelen waaronder ook op het gebied van klimaatadaptatie. De groenstructuurvisie en de klimaatadaptatie strategie kunnen dus ook niet los van elkaar worden gezien, maar vullen elkaar aan.

Beoogd(e) effect(en)
Er zijn acties, activiteiten en maatregelen op het gebied van klimaatadaptatie geformuleerd en geprioriteerd in de uitvoeringsagenda voor de periode 2022-2027. Het uitvoeren van de maatregelen zorgt ervoor dat Winterswijk zich voorbereidt op de effecten van klimaatverandering en de kans op de risico's zoveel mogelijk verkleint.

Argumenten

Ad 1.

Klimaatadaptatie raakt ons allemaal en is een brede maatschappelijke opgave.
Als gevolg van klimaatverandering wordt het warmer en neemt de kans op wateroverlast, hitte en droogte toe. Dit alles is niet zonder gevolgen. De leefbaarheid in onze gemeente staat onder druk en er zijn risico's op het gebied van onze veiligheid, gezondheid en economie. Om deze risico's te beperken nemen we maatregen zoals klimaatmitigatie (klimaatverandering tegen te gaan) en passen we ons aan het veranderende klimaat aan (klimaatadaptatie).

Er zijn landelijke afspraken gemaakt waaraan we meedoen.
Het DeltaPlan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) is een gezamenlijk, nationaal plan waarin de ambitie is vastgelegd dat Nederland in 2050 waterrobuust en klimaatbestendig is ingericht. Gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk hebben samen afgesproken om deze transitie te doorlopen.

We nemen onze verantwoordelijkheid en bepalen onze eigen koers.
We bepalen met onze pro-actieve houding onze eigen strategie de komende jaren. We vernieuwen de stresstesten en risicodialogen elke 6 jaar en waarborgen onze doelen en werkzaamheden in overleg in met de inwoners, bedrijven en andere partners.

We werken regionaal samen aan klimaatadaptatie en hiervoor is breed draagvlak.
We werken bij klimaatadaptatie samen met de werkregio Achterhoek+ waarvan Winterswijk onderdeel van is. Deze werkregio bestaat uit 11 gemeenten en het waterschap, namelijk: Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doesburg, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost-Gelre, Oude IJsselstreek, Zutphen, Waterschap Rijn en IJssel en Winterswijk). In deze werkregio vindt regionaal afstemming plaats over klimaatadaptatie en er is hiervoor veel draagvlak.

De klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda zijn met input van verschillende partners gemaakt.
Met verschillende partners zoals de inwoners, ondernemers, bedrijven, waterschap, de Woonplaats, GGD, VNOG en GHOR zijn de gevolgen van klimaatverandering besproken en geprioriteerd in klimaatdialogen. In elk dialoog zijn de risico's die in Winterswijk ontstaan als gevolg van klimaatverandering bepaald. Daaropvolgend zijn de handelingsperspectieven en de initiatief nemende partij in beeld gebracht.
Klimaatadaptatie raakt veel beleidsterreinen, daarom zijn er vanuit de ambtelijke organisatie meerdere afdelingen betrokken bij het maken van de klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda. Hierdoor ligt er een weloverwogen strategie, welke verschillende zienswijzen en handelingsperspectieven op adaptatie samenbrengt.

Het college is verantwoordelijk voor de uitvoering van de klimaatadaptatiestrategie en

uitvoeringsagenda.
Door de klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda nu vast te stellen, kan het college door met het uitvoeren van de plannen. Naast de klimaatadaptatie zijn er andere dossiers en opgaven die aandacht vragen de komende jaren en waar klimaatadaptatie in geborgd moet worden. Klimaatadaptatie biedt kansen om doelstellingen en opgaven te koppelen, middelen te stapelen en werk met werk te maken.

Ad 2.
Zie de paragraaf 'Financiële aspecten/risico's'.

Financiële aspecten/risico's
De uitvoering van de maatregelen zoals benoemd in de klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda kunnen voor een groot gedeelte bekostigd worden uit de rioolheffing vanuit het Gemeentelijk Watertaken Plan (GWP) 2019-2023. Voor komende projecten zoals reconstructies en gebiedsontwikkelingen worden klimaatadaptatie budgetten aangevraagd in de kredietaanvraag in de begroting en/of afzonderlijk raadsvoorstel. Mochten er tussentijds relevante, onvoorziene extra kosten zijn zoals het oplossen van urgente ruimtelijke knelpunten in bestaande projecten, dan wordt waar nodig extra budget aangevraagd bij de raad.
We willen klimaatadaptatie zoveel mogelijk verbinden en slim koppelen aan andere opgaven. Hierdoor kunnen we gebruik maken van reeds beschikbare instrumenten, kennis, capaciteit en financiële middelen. Juist ook omdat klimaatadaptatie een integrale opgave is die bijna alle werkvelden raakt.

Meerjarenbegroting 2023 – 2026

Totaal kosten klimaatadaptatie- agenda (t.b.v. begroting 2023-2026)	2023	2024	2025	2026
exploitatiebudget klimaat adaptatie overig *	€ 115.000,00	€ 380.000,00	€ 380.000,00	€ 335.000,00
exploitatiebudget duurzaamheid	€ 157.500,00	€ 110.000,00	€ 37.500,00	€ 32.000,00
exploitatiebudget groen	€ 25.000,00	€ 30.000,00	€ 20.000,00	€ 15.000,00
subtotaal exploitatie budget	€ 297.500,00	€ 520.000,00	€ 437.500,00	€ 382.000,00
subtotaal exploitatie budget	€ 297.500,00	€ 520.000,00	€ 437.500,00	€ 382.000,00
subtotaal kredieten *	€ 700.000,00	€ 600.000,00	€ 400.000,00	€ 100.000,00
Totaal te begroten kosten klimaatadaptatie 2023 t/m 2026	€ 997.500,00	€ 1.120.000,00	€ 837.500,00	€ 482.000,00
** = gedekt door hogere rioolheffing en/of onttrekking aan bestaande egalisatievoorziening riolering*				

Gezien de eerdere besprekingen over dit onderwerp in de raad en de richtinggevende uitspraak van 2 juni 2022 om in dit dossier een pro-actieve houding aan te nemen is in de meerjarenbegroting 2023-2026 rekening gehouden met zowel de exploitatie- als investeringsbudgetten van de uitvoeringsagenda (zie bovenstaande tabel). Zo nodig kan de raad hier bij de behandeling en vaststelling van de begroting nog een andere keuze in maken.

Subsidiemogelijkheden
Subsidiemogelijkheden worden aangevraagd waar mogelijk. Het Rijk co-financiert adaptatiemaatregelen voor 33% in de zogenoemde Impuls regeling voor het DPRA. Inmiddels heeft de gemeente een project ingediend voor deze subsidie, namelijk woonwijk De Pas. Daarnaast is bij de provincie Gelderland een hittestress subsidie aangevraagd voor de Markt. Vanuit Zoetwatervoorziening Oost-Nederland (ZON) krijgen wij middelen om beter om te kunnen gaan met extreem weer en huidig en toekomstig watertekort. De subsidie voor het afkoppelen en lokaal laten infiltreren van hemelwater is een voorbeeld hiervan.
In de komende jaren wordt ervoor gezorgd dat alle beschikbare subsidiemogelijkheden worden verkend en aangevraagd indien mogelijk. Ook mogelijkheden tot cofinanciering wordt onderzocht, zoals bijvoorbeeld met het Waterschap.

Juridische aspecten/wet- en regelgeving
N.V.T.

Aspecten van duurzaamheid

De uitvoeringsagenda duurzaamheid 2019-2022 is vastgesteld en de klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda 2022-2027 is hier onderdeel van om de pijler 'klimaatadaptatie' te borgen en tot uitvoering te brengen. Voorbeelden van duurzaamheid (zowel milieu als sociaal):

- We stellen een *lokaal hitteplan* op. Dit hitteplan zorgt dat we goed voorbereid zijn op weersextremen en gericht daarover kunnen communiceren. De veiligheidsdiensten weten waar de risicogroepen zich bevinden (ouderen en jongeren) en hoe we de veiligheid van alle inwoners kunnen waarborgen;
- *Ontstenen en vergroenen.* We stimuleren onszelf, inwoners en bedrijven om verhard oppervlak te verminderen zodat hemelwater in de grond kan infiltreren en groen ervoor terug in de plaats te zetten. Op deze manier zorgen we ervoor dat we de hittestress verminderen wat in het voordeel is van onze gezondheid en proberen we zoveel mogelijk water in de grond te krijgen om droogte tegen te gaan.

Communicatie/betrokkenenparagraaf
De klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda zijn in gezamenlijke klimaatdialogen met inwoners, bedrijven, veiligheidsdiensten, het waterschap en ambtelijke betrokkenen opgesteld.
Daarnaast is de gemeenteraad bij de plannen betrokken:

- Op 7 januari 2021 heeft er een informatief Politiek Forum plaatsgevonden waar de raad geïnformeerd is over de klimaatstresstesten van Winterswijk;
- Op 14 april 2022 heeft er een informatief Politiek Forum plaatsgevonden waar de raad is geïnformeerd over de voortgang van de klimaatadaptiestrategie en uitvoeringsagenda;
- Op 2 juni 2022 heeft er een richtinggevend Politiek Forum plaatsgevonden waar de raad gevraagd is de richting te bepalen van de strategie (resultaat: proactieve richting).

Vervolgprocedure/evaluatie
Na uw besluit gaan wij aan de slag met het uitvoeren van de maatregelen benoemd in de uitvoeringsagenda 2022-2027. Onze inwoners, ondernemers en organisaties betrekken wij bij de uitvoering. Dit zorgt voor betrokkenheid en draagvlak. De volledige planning van de uitvoeringswerkzaamheden staan in de bijgevoegde uitvoeringsagenda 2022-2027.

In het DeltaPlan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) is vastgesteld (2017) dat klimaatadaptatie een proces is dat regelmatig geëvalueerd en bijgesteld moet worden. Minimaal eens in de zes jaar dient de beleidscyclus te worden doorlopen. Dat betekent dat we in 2026-2027 nieuwe stresstesten uitvoeren, risicodialogen houden en de strategie en uitvoeringsagenda evalueren en actualiseren.

Winterswijk, 23 augustus 2022
Burgemeester en Wethouders van Winterswijk,

De secretaris,	de burgemeester,
S.M.H. Weir	B.J.J. Bengevoord